

ШАНЦ НА РАЗВІЦЦЁ

Як палепшыцца заканадаўства ў сферы банкруцтва

ПЫТАННЕ неплацежаздольнасці прадпрыемстваў надзвычай складанае, бо закранае інтарэсы адрозных бакоў, якія, мякка кажучы, не заўсёды супадаюць. Інвестар жадае вярнуць укладзеныя грошы, банк — крэдыт, супрацоўнікі чакаюць выплат і жадаюць захаваць рабочае месца, уладальнік бізнесу хацеў бы пазбегнуць даўгоў, а дзяржава зацікаўлена ў спецыялістах, развіцці бізнесу і сацыяльнай стабільнасці. Пра тое, наколькі гэта праблема актуальная і як сенатары бачаць яе вырашэнне, наша размова са старшынёй Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па эканоміцы, бюджэце і фінансах Уладзімірам ПАНЦЮХОВЫМ.



— Уладзімір Іванавіч, тэма неплацежаздольных арганізацый была прадметам абмеркавання на пасяджэнні секцыі № 2 навукова-кансультатывага савета па пытаннях сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі пры Прэзідыуме Савета Рэспублікі, якую вы ўзначальваеце. Наколькі востра стаіць пытанне?

— Для Беларусі яно вельмі актуальнае. Паводле статыстыкі, па выніках студзеня — сакавіка 2019 года ўдзельная вага нерэнтабельных і нізкарэнтабельных (да пяці працэнтаў) арганізацый на 4,3 працэнтных пункта перавышае аналагічны перыяд 2018 года. Не зніжаецца і ўдзельная вага стратных арганізацый. Тэмп росту аб'ёму сродкаў, што накіроўваюцца на пагашэнне крэдытаў, за першы квартал склаў 113,6 працэнта. На пагашэнне крэдытаў і пазык у гэты перыяд арганізацыі прамысловасці трацілі кожны трэці рубель сваёй выручкі.

— Якія прымаюцца меры, каб палепшыць сітуацыю?

— Праграма сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2016 — 2020 гады прадугледжвае кіраванае вывядзенне з эканомікі неплацежаздольных дзяржаўных арганізацый, уцягванне ў эканамічны абарот іх актываў і эфектыўнае выкарыстанне працоўных рэсурсаў, якія вызвалюцца. У Палаце прадстаўнікоў знаходзіцца законапраект, які павінен урэгуляваць праблемы ў гэтай сферы.

Дзеючы закон «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці (банкруцтве)» быў прыняты ў 2012 годзе, з таго часу наспела патрэба ў новых эканамічных інструментах, якія накіраваны на абарону інтарэсаў і даўжнікоў, і крэдытараў, і работнікаў, і ўласнікаў бізнесу, і дзяржавы, і грамадства.

— Як вядома, Савет Рэспублікі маніторыць правапрымянальную практыку. Якія вынікі аналізу заканадаўства ў гэтай сферы?

— Дзеючае заканадаўства ў большай ступені арыентавана на ліквідацыю арганізацый-банкрутаў, а не на аднаўленне плацежаздольнасці або змену ўласніка маёмасці. Паводле статыстычных даных, разгледзячы ў судах у большасці выпадкаў заканчваецца прыняццем рашэння аб ліквідацыі.

Менавіта таму неабходны пошук эфектыўных механізмаў, накіраваных на рэабілітацыю бізнесу, якія будуць забяспечваць рашэнне як мікра-, так і макраэканамічных задач. На мікраўзроўні — гэта абарона правоў крэдытараў і аздараўленне фінансаў

прадпрыемстваў, замена неэфектыўных менеджараў, на макраўзроўні — зніжэнне інвестыцыйнай рызыкі, паляпшэнне якасці фінансавай сістэмы.

— Якія прапановы ад бізнесу прагучалі на пасяджэнні секцыі № 2 навукова-кансультатывага савета?

— Бізнес жадае роўных умоў пры банкруцтве прыватных і дзяржаўных арганізацый. Былі прапановы адносна прафесійнасці антыкрызісных кіраўнікоў. У сувязі з гэтым мы рэкамендавалі Міністэрству эканомікі спрагназаваць наступствы ўкаранення адзіных падыходаў да банкруцтва арганізацый незалежна ад формы ўласнасці, а таксама наступствы змены статусу кіраўнікоў. Прапанавалі вывучыць магчымасць прыцягнення экспертаў да правядзення ацэнкі эфектыўнага планавання працэдур банкруцтва.

Аўтары законапраекта заклалі механізм стварэння інстытута самарэгулявання. На наш погляд, гэта дазволіць аптымізаваць дзяржаўнае ўмяшанне ў рашэнне эканамічных праблем, павысіць прафесійны ўзровень і эфектыўнасць кіраўнікоў, больш рацыянальна праводзіць працэдур банкруцтва. Бізнес не супраць гэтага інстытута як такога, але выказвае заўвагі наконт прыцыпаў яго стварэння і функцыянавання. Таму мы рэкамендавалі распрацоўшчыкам закона зноў вярнуцца да гэтага пытання, прааналізаваць дзеючы заканадаўчы ўмовы па ўкараненні інстытута самарэгулявання ў розных сферах грамадскіх адносін, а таксама вопыт сумежных краін, у тым ліку Еўрапейскага эканамічнага саюза.

Па прапанове бізнесу савет рэкамендаваў прааналізаваць мэтазгоднасць дэталёвай рэгламентацыі пытанняў забеспячэння прадстаўніцтва работнікаў арганізацый, якія знаходзяцца ў працэдурах банкруцтва.

Яшчэ адна рэкамендацыя датычыцца механізму назначэння кіраўнікоў у значныя арганізацыі рэальнага сектара эканомікі: ён павінен зменшыць рызыку некваліфікаванага кіравання. Удзельнікі савета па-

гадзіліся, што механізм допуску на рынак антыкрызіснага кіравання высокакваліфікаваных спецыялістаў патрабуе дадатковай прапрацоўкі.

Шэраг рэкамендацый навукова-кансультатывага савета датычыцца аптымізацыі заканадаўства ў сферы эканамічнага банкруцтва: размова пра нормы, якія рэгламентуюць вузкія працэдурныя пытанні, і пра тэрміны добраахвотнага звяроту неплацежаздольных арганізацый у эканамічны суд. Вельмі важна своечасова ўвесці антыкрызіснае кіраванне і павысіць шанцы на стабільную работу.

Савет прапанаваў да карэкціроўкі Закона «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці (банкруцтве)» прыцягнуць найбольш кваліфікаваных юрыстаў і вучоных, каб забяспечыць баланс інтарэсаў інвестараў і дзяржавы.

Нягледзячы на тое, што пытанне ўвядзення абавязковага страхавання выплат работнікам у выпадку банкруцтва найменш шырока абмяркоўвалася, ёсць патрэба зноў разам з Федэрацыйнай прафсаюзаў Беларусі вывучыць гэту магчымасць.

Такім чынам, трэба захоўваць баланс інтарэсаў усіх удзельнікаў працэсу банкруцтва, імкнуцца да рэабілітацыі суб'ектаў гаспадарання, а пры ўнясенні змяненняў у Закон Рэспублікі Беларусь «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці (банкруцтве)» пазбягаць зарэгуляванасці.

Мы таксама рэкамендавалі Міністэрству фінансаў і Міністэрству па падатках і зборах разам з Міністэрствам эканомікі прапрацаваць мэтазгоднасць дадання падатковым органам паўнамоцтваў на заключэнне міравых пагадненняў у працэдурах банкруцтва і ўнясення адпаведных змяненняў у падатковае заканадаўства.

Пастаянная камісія Савета Рэспублікі па эканоміцы, бюджэце і фінансах прадоўжыць узаемадзеянне з зацікаўленымі ў гэтай сферы бакамі, у тым ліку праз абмеркаванне праблем і выпрацоўку неабходных мер.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

Навацыі «эканамічнай канстытуцыі»

Якія нарматыўныя «абноўкі» прапануюць юрысты Грамадзянскаму кодэксу?

ЯК правільна аформіць здзелку продажу нерухомасці, чым дабравольнае страхаванне адрозніваецца ад абавязковага, хто па законе належыць да спадчыннікаў першай чаргі і ў якіх выпадках можа аспрэчвацца завяшчанне — адказы на гэтыя пытанні можна знайсці ў Грамадзянскім кодэксе. У ім змяшчаюцца нормы, якія рэгулююць адносіны ў сацыяльна-эканамічнай сферы, таму ў асяроддзі юрыстаў яго часам называюць «эканамічнай канстытуцыяй». Але, як і Асноўны закон краіны, кодэкс таксама зараз мае патрэбу ў мадэрнізацыі. Якім чынам ідзе гэтая праца, абмяркоўвалі на пасяджэнні навукова-кансультатывага савета пры Прэзідыуме Савета Рэспублікі.

З моманту прыняцця ў 1998 годзе Грамадзянскі кодэкс удасканалваўся ўжо 60 разоў. Але заканадаўцы не паспяваюць прыстасоўваць яго да пераменлівай сацыяльна-эканамічнай рэчаіснасці, ды і змяненні ў асноўным былі фрагментарныя.

«Мэты і задачы на бягучую пяцігодку вызначаны ў Праграме сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2016—2020 гады. У гэтым дакуменце не толькі замацаваны прыярытэты: інвестыцыі, занятасць, экспарт, інфарматызацыя, моладзь і гэтак далей, — але і вызначаны негатывыя фактары, якія трэба пераадолець. У іх ліку недастаткова развіцця інстытутаў рыначнага самарэгулявання, у тым ліку бізнес-саюзаў і асацыяцый, высокая рэгулятыўная нагрузка на бізнес, недастатковы аб'ём прыцягнення прамых замежных інвестыцый па прычыне недасканаласці заканадаўства і правапрымянення, нізкая доля ўкладанняў арганізацый прыватнага сектара эканомікі, суб'ектаў малога і сярэдняга прадпрыемства

ніцтва. Удасканаленне практычна кожнай галіны заканадаўства можа зрабіць значны ўнёсак у рэалізацыю праграмных устаноўкаў», — адзначыў **Віктар ЧАЙЧЫЦ, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па заканадаўстве і дзяржаўным будаўніцтве, старшыня Беларускай рэспубліканскай калегіі адвакатаў.**

Ужо прыняты абноўлены Падатковы кодэкс, у стадыі падрыхтоўкі Кодэкс аб архітэктурнай, будаўнічай і горадабудаўнічай дзейнасці. Зараз асноўны фокус — на «эканамічнай канстытуцыі». Праца па ўдасканаленні нарматыўна-прававога акта была ўскладзена на Нацыянальны цэнтр заканадаўства і прававых даследаванняў (НЦЗПД) і ўрад. Работу пачалі яшчэ ў лістападзе 2017 года.

«Большасць прававых інстытутаў грамадзянскага заканадаўства маюць патрэбу ў далейшым і больш глыбокім абнаўленні і ўдасканаленні, прычым рабіць гэта неабходна апэратывна, на



Фота Юліяна ПІСЦЕНКА

якасна новай аснове. Неабходна своеасаблівае рэфарма грамадзянскага заканадаўства», — лічыць **Дзмітрый БУГА, намеснік начальніка ўпраўлення заканадаўства аб грамадзянскіх, фінансава-эканамічных і экалагічных адносінах — начальнік аддзела грамадзянскага, гаспадарчага і экалагічнага заканадаўства НЦЗПД.**

Ён прапанаваў замацаваць у кодэксе прававыя інстытуты, якія будуць садзейнічаць развіццю інвестыцый, інавацый, пабудове сучаснай лічбавай эканомікі. Знойдуць месца ў праекце новага закона і такія прынцыпы, як добрасумленнасць правядзення перамоў па заключэнні дагавора, інстытут інвестыцыйнага таварыства, будзе ўключана палажэнне, якое вызначыць статус самарэгулюючых арганізацый.

Дзмітрый Буга пералічыў асноўныя кірункі новаўвядзенняў у дакуменце: выключэнне з Грамадзянскага кодэкса астараўх працэдур і запаўненне прабелаў, якія забяспечаць інвестыцыйную прывабнасць краіны (з'явіцца міжкрэдыторскае пагадненне, пагадненне аб пакрыцці маёмасных страт і іншыя), дадатковая абарона правоў добрасумленных удзельнікаў грамадзянскага абароту, умацаванне патэнцыялу бізнес-саюзаў, аблягчэнне доступу суб'ектаў гаспадарання да фінансавання, павышэнне прывабнасці перапрацоўка нормаў, прысвечаных інтэлектуальнай маёмасці і міжнароднаму прыватнаму праву.

Любыя недапрацоўкі заканадаўства асабліва бачны практы-

кам. У сферы права — гэта і судовая сістэма, якая з'яўляецца сувязным звяном паміж праватворчасцю і правапрымяненнем. Ад імя гэтай галіны ўлады на пасяджэнні выступіў **Андрэй ЗАБАРА, намеснік старшыні Вярхоўнага суда:** «Нам неабходна ліквідаваць разрыў у прававым рэгуляванні грамадзянскіх адносін з дзяржавамі-партнёрамі, неабходна ўкараняць новыя інстытуты грамадзянскага права, якія створаць належныя правыя ўмовы для вядзення інавацыйнага бізнесу, пра што сёння было сказана, на гэта адведзены сціснутыя тэрміны. Нам важна не памыліцца, не парушыць саму архітэктuru унутранай сувязі Грамадзянскага кодэкса, стварыць праблемную норму».

Андрэй Забара адзначыў, што належным сродкам рэгулявання грамадскіх адносін закон будзе, калі дакладна вызначана механізмы рэалізацыі палажэнняў, а змест нормы будзе зразумелы не толькі прафесіяналам, але і звычайным грамадзянам.

Дарэчы, да мадэрнізацыі закона мог прычыніцца любы жадаючы — праект быў размешчаны на прававым форуме. З 50 прапановаў фарумчан улічаны 16.

Праект абноўленага кодэкса хутка паступіць у парламент. Але, па словах экспертаў, яны знаходзяцца толькі на пачатку вялікага шляху рэфармавання грамадзянскага заканадаўства.

Марыя ДАДАЛКА.